

Hirvieläinsaaliin arvo 2016
Osa 1:

Paljon lihaa ja elämyksiä

Hirvieläimistä on ajoittain ja paikoitellen merkittäväkin haittaa, mutta ne tuottavat myös paljon aineellisia ja aineettomia hyötyjä. Viime vuoden hirvieläinmetsästyksen tulokset todentavat sen, että hirvieläimistä on saatavilla merkittäviä tuottoja maanomistajille ja metsästysoikeuden vuokraajille. Hirvieläinmetsästyksen laskennallinen kokonaisarvo oli noin 166 miljoonaa euroa.

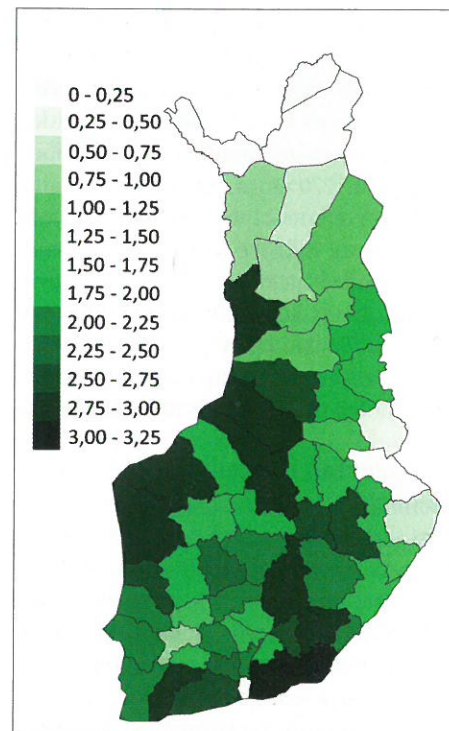
Hirvieläinten aiheuttamista haitoista keskustellaan usein vilkkaasti. Hyödyistä sen sijaan saattaa olla vaikeampaa keskustella, jollei hyötyjen arvoa ole määritelty. Varsinkin riistan taloudellinen arvo jää usein tunnistamatta, koska nykyiset riistan hyödyntämisen mallit eivät juurikaan tue taloudellisen arvon tulouttamista. Hirvieläimistä pystytään tulouttamaan tuottoa eri osapuolille, jos osa metsästysselämyksistä halutaan hyödyntää taloudellisesta näkökulmasta. Eri toimijat erityisesti maaseudulla etsivät uusia tulonlähteitä metsien monikäytön ja siihen liittyvien ansaintamallien kautta, riistan tuottamat mahdollisuudet voi ottaa perustellusti

tähän tarkasteluun mukaan. Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja Suomen riistakeskuksen toteuttamassa Riistatalouden liiketoimintamallien aktivointihankkeessa keskitytään riistasta saatavan taloudellisen arvon määrittämiseen sekä sen tulouttamiseen palveluntuottajien, metsästysseurojen sekä maanomistajien näkökulmista.

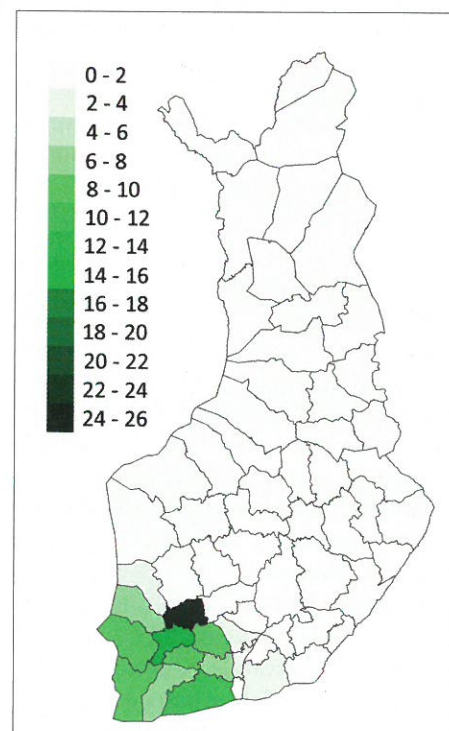
Hankkeen yhtenä toimenpiteenä on selvitetty hirvieläinsaaliin arvoa sekä valtakunnallisesti että alueellisesti. Metsästyskaudella 2016–2017 kaadettiin Suomessa noin 90 000 hirvieläintä. Kaadetuista hirvieläimistä saatiin yhteensä noin 7,4 miljoonaa kiloa luullista lihaa. Puhdas lihamäärä on karkeasti puolet tästä. Hirvenmetsästäys tuotti tästä suurimman osan, noin 6,26 miljoonaa kiloa. Valkohäntäpeuran lihaa saatiin noin 1,07 miljoonaa kiloa ja metsäkauriin lihaa noin 100 000 kiloa. Vaikka hirvi oli kansallisella tasolla tärkein, valkohäntäpeura vei kärki-paikan Lounais-Suomessa. Kuusipeurojen ja metsäpeurojen lihamäärät olivat hyvin pienet, yhteensä noin 3 000 kiloa.

Yhä useampi suomalainen haluaa riistalihaa

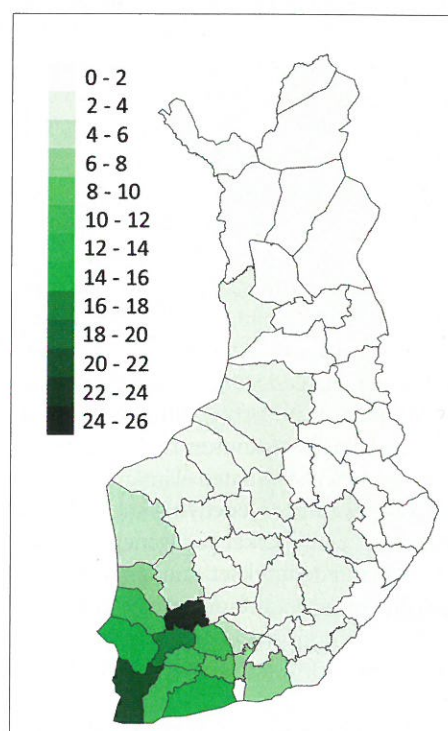
Riistaliha on hyvin korkealuokkaista mausta, lähituotettua, eettistä ja ilmastofiksua

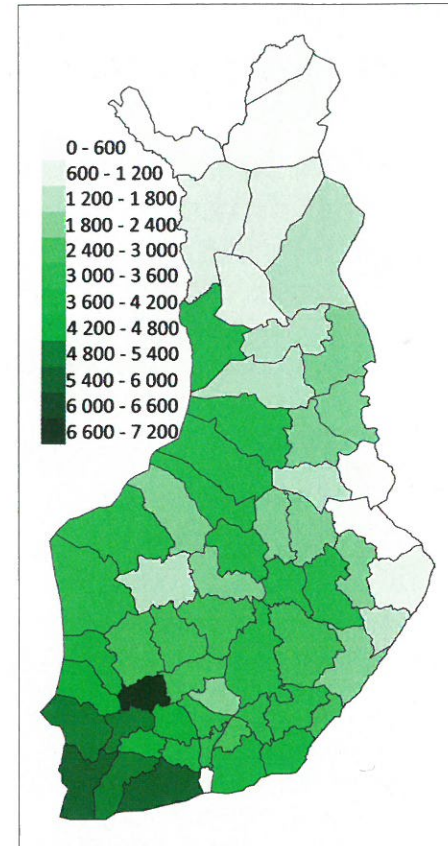
Hirvisaaliin hirvitalousaluekohtainen tiheys tuhatta hehtaaria kohti (saaliseläimiä / 1 000 ha).

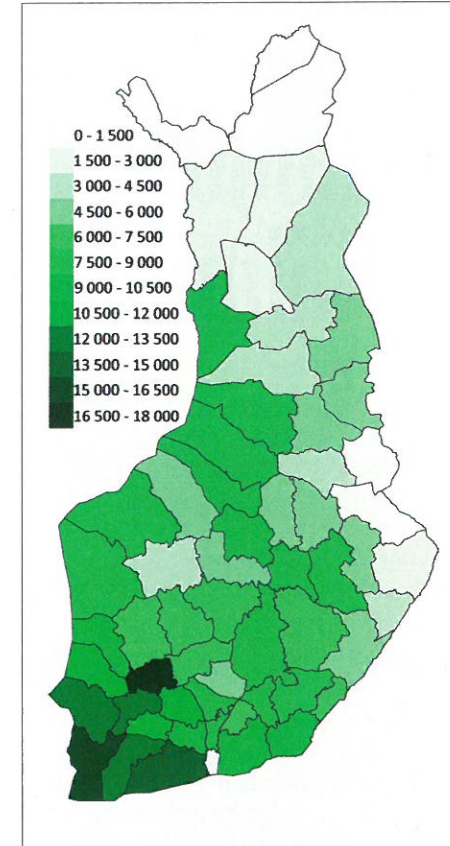
Valkohäntäpeurasaaliin hirvitalousaluekohtainen tiheys tuhatta hehtaaria kohti (saaliseläimiä / 1 000 ha).

Hirvieläinsaaliin hirvitalousaluekohtainen tiheys tuhatta hehtaaria kohti (saaliseläimiä / 1 000 ha).

Kaadettujen hirvieläinten hirvitalousaluekohtainen liha-määrän laskennallinen arvo tuhatta hehtaaria kohti (€ / 1 000 ha).

Hirvieläinmetsästyksen hirvitalousaluekohtainen laskennallinen kokonaisarvo tuhatta hehtaaria kohti (€ / 1 000 ha).

lihaa, jota ei-metsästäjätkin tavoittelevat. Koska markkinoille tulevat hirvieläinlihamäärät ovat suhteellisen pieniä, tuodaan suuria määriä riistalihaa ulkomailta. Nämä määrät kasvavat kovaa vauhtia. Uudesta Seelannista, Virossa ja Ruotsista tuotiin vuonna 2016 Tullin tilastojen mukaan yhteensä 1,34 miljoonaa kiloa riistalihaa, jonka arvo oli noin 7,8 miljoonaa euroa.

Suomalaiset ostavat tietysti mieluummin kotimaista hirvieläinlihaa. Vuonna 2016 tehdyn kyselyn mukaan hirvenlihan keskimääräinen arvo Suomessa oli noin 9,10 euroa luulliselta kilolta. Valkohäntäpeuran keskimääräinen liha-arvo oli noin 7,70 euroa kilolta. Metsäkauriin, kuusipeuran ja metsäpeuran liha-arvoa ei ole selvitetty, mutta koska näitä lajeja on Suomessa paljon vähemmän kuin hirviä ja valkohäntäpeuroja, voidaan olettaa niiden liha-arvon olevan korkeampi kuin hirven ja valkohäntäpeuran, mahdollisesti luokkaa 10 euroa kilolta.

Elämysarvo on korkeampi kuin liha-arvo

Viime metsästyskaudella kaadettujen hirvieläinten laskennallinen liha-arvo oli yhteensä noin 66 miljoonaa euroa. Lihan lisäksi saadaan sarvia ja taljoja. Vuonna

2016 kertyi Luonnonvarakeskuksen tilastojen mukaan yhteensä noin 4,8 miljoonaa ”henkilöjahtituntia” hirvimetsästyksen yhteydessä noin 85 000 hirvenmetsästäjän toimesta. Kun lasketaan muutkin hirvieläimet mukaan, elämysmäärä tietysti nousee.

Hirvenmetsästyksen kokonaishyötyjen elämysarvon määrittelyä. Yhä useampi metsästäjä on valmis panostamaan harrastukseensa myös taloudellisesti, jotta voisi harrastaa metsästäystä eri ympäristöissä. Erityisesti metsästysseuroihin kuuluvat metsästäjät sekä ulkomailta saapuvat vieraat kuuluvat tähän kohderyhmään. Metsästäjien maksuhalukkuutta selvittävien ruotsalaisten tutkimusten mukaan virkistysarvo on noin 60 prosenttia kokonaisarvosta ja liha-arvo vastaavasti noin 40 prosenttia. Hirvikannan hoitosuunnitelman taustaosion mukaan tämä pätee myös Suomessa. Näin ollen, hirvieläinmetsästyksen elämysarvo oli lähes 100 miljoonaa euroa viime metsästyskaudella. Hirvieläinmetsästyksen yhteenlaskettu kokonaisarvo oli siis noin 166 miljoonaa euroa.

Elämyksistä voidaan laskuttaa

Riistan elämysarvon osittainen muuttaminen tuloksi on mahdollista myös kaupallis-

ten metsästysoikeuksien kautta, jolloin asiakkaat maksavat metsästysoikeudesta. Kaupallisissa metsästysoikeuksissa elämysarvon tuotto jakautuu niin maanomistajien, palveluntuottajien kuin metsästysseuran välillä. Kaupallisen metsästyksen toteutusympäristön arviointiin ei ole toistaiseksi ollut mallia, jonka avulla osapuolet pystyisivät alustavasti arvioimaan kaupallisen metsästyksen toteuttamismahdollisuuksia sekä sen arvoa. On huomioitava että vain osa metsästysalueista täyttää laadukkaan kaupallisen metsästyksen toteuttamisympäristön kriteerit, vaikka soveltuvatkin harrastemetsästyksen kelvollisesti.

Riistatalouden liiketoimintamallien aktivointihankkeessa toteutusympäristön arviointiin on kehitetty seitsemän eri osa-alueen mallinnos, jolla arvioidaan kaupallisen metsästyksen alueellisia toteuttamismahdollisuuksia käytännössä sekä sen alustavaa arvoa metsästysalueen koosta riippumatta. Osa-alueiden (ns. ”moduulien”) laatu on kuultu niin palveluntuottajien, maanomistajien kuin metsästysseurojenkin näkökulmista. Mallinnoksessa metsästysalueen soveltuvuutta kaupalliseen metsästysoikeuden arviointiin sen koon, maaston, riistakan-

Suurimmat arvot valkohäntäpeuran tiheimyalueella

Hirvitalousalueiden kesken on suuria eroja. Suomen keskimääräinen saalismäärä 2016–2017 oli noin 2,97 hirvieläintä tuhanelta maahehtaarilta. Suurin hirvitalousaluekohtainen saalismäärä oli noin 24,3 kaadettua hirvieläintä tuhanelta hehtaarilta ja pienin 0,1. Keskimääräinen lihamäärä oli noin 246 kiloa vaihdellen 21 kilosta 885 kiloon tuhanelta hehtaarilta. Samalla tavalla lihamäärän laskennallinen arvo vaihteli noin 200 eurosta hieman yli 7000 euroon saakka.

Keskimääräinen liha-arvo oli noin 2 200 euroa tuhanelta hehtaarilta, joten hirvieläinmetsästyksen laskennallinen kokonaisarvo oli keskimäärin noin 5 500 euroa tuhatta hehtaaria kohti. Hirvitalousaluekohtaista vaihtelua oli noin 400 eurosta lähes 18 000 euroon saakka.

Maanomistajilla ja metsästysoikeusvuokraajilla oli siis mahdollisuus saada suhteellisen paljon sekä aineellisia että aineettomia hyötyjä hirvieläinmetsästyksestä. Silloin kun maanomistaja ei itse suoraan hyödynnä kaikkia näitä arvoja, on luonnollisesti oikeudenmukaista jakaa arvoja niiden kesken, jotka ovat riistakantaan ja metsästyksen mahdollistamiseen panostaneet. Tähän palataan seuraavassa numerossa. ■